

INWESTORZY I ICH ODKRYCIA

*/ Muzeum Archeologiczne na Gródku, ul. Na Gródku 4, 31-028 Kraków,
tel.: +48 12 431 90 30, fax. +48 12 431 90 40, e-mail: grodek@donimirski.com

Przypis organizatorów:

W imieniu właściciela Hotelu na Gródku w Krakowie Jerzego Donimirskiego o realizacji inwestycji oraz próbach pogodzenia interesów inwestora i konserwatora zabytków zechciał opowiedzieć Piotr Szlezynger. Poniżej zestawiono wybrane przez Marcina Wojtaszka zdjęcia dokumentujące badania archeologiczne na terenie zespołu osadniczego Gródek, przy ulicy Na Gródku 4, w wyniku których powstało Muzeum Archeologiczne Na Gródku (XI – XV w.).

Organizatorzy, w imieniu własnym i uczestników serdecznie dziękują za zaangażowanie i włączenie się w Forum Naukowe 2007, mając nadzieję, że w pełni podzielacie Państwo pogląd, że nawarstwienia historyczne w obrębie infrastruktury podziemnej to również nasze wspólne dziedzictwo kulturowe.

Badania archeologiczne na Gródku w roku 2004

Badania archeologiczne na terenie Gródka prowadzono od lat 50-tych XX wieku kilkakrotnie (K. Radwański; A. Żaki), lecz aż do roku 2004 miały one bardzo ograniczony zasięg. W związku z budową hotelu Gródek przeprowadzono badania wykopaliskowe (C. Buśko, J. Niegoda, B. Szmoniewski) pomiędzy kamienicą na ulicy św. Krzyża 7 a ulicą Na Gródku. Wydzielono cztery fazy zagospodarowania terenu.

Faza I - XII-wieczna osada otwarta zlokalizowana na nadzalewowej terasie Wisły. Odkryto kilka obiektów zagłębionych (m.in. budynek mieszkalny oraz jamy gospodarcze). Z tą osadą łączy się, pochodząca zapewne z Rusi, pokryta barwnym szkliwem gliniana grzechotka w kształcie pisanki.

Faza II - datowane od poł. wieku XIII po lata czterdzieste XIV wieku obiekty (dobrze zachowane pozostałości budynku o konstrukcji szkieletowej, charakterystycznego dla europejskich miast lokowanych w końcu XII i XIII wieku oraz obiekt o plecionkowej konstrukcji, której

wykorzystanie świadczy kultywowaniu miejscowych tradycji budowlanych). W jego wnętrzu natrafiono na palenisko, co sugeruje, iż spełniał on także funkcje mieszkalne.

Faza III- związana już prawdopodobnie z przyłączeniem terenu Gródka do miasta. Wiązane są z nią, odkryte w kilku miejscach, relikty kamiennego bruk. Przeprowadzone w późniejszych latach prace niwelacyjne zatarły inne pozostałości z tego czasu.

Faza IV - to pozostałości obiektów powstałych po zniwelowaniu średniowiecznych nawarstwień i nadsypaniu terenu kilkudziesięciocentymetrową warstwą wyrównawczą, która zawierała różnoczasowy materiał ceramiczny. Na stropie tego nasypu odkryto pozostałości nowożytnego pieca browarniczego oraz oficyny wzniesionej zapewne w konstrukcji fachwerkowej, zastąpionych w późniejszym okresie przez murowaną oficynę oraz kloaki.

Źródło: Projekt scenariusza muzeum archeologicznego na Gródku autorstwa mgr Bartłomieja Szmoniewskiego oraz mgr Anny Tyniec-Kępińskiej

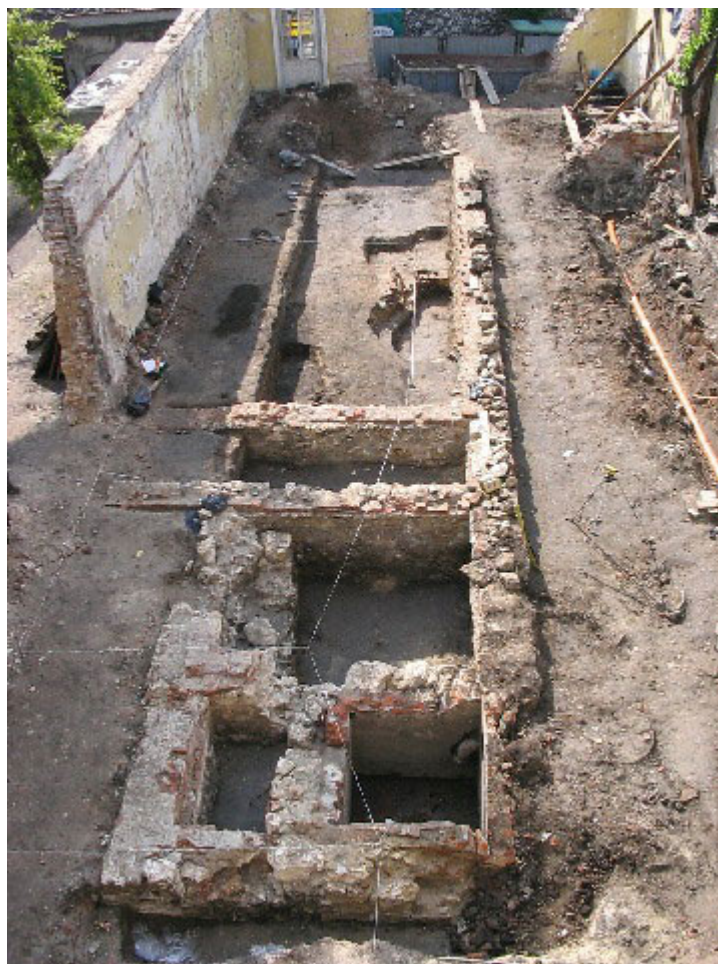
Historia Gródka X-XX wiek

Gródek, to drugi z wczesnośredniowiecznych obiektów obronnych na Starym Mieście w Krakowie. Określany był łacińskim słowem castrum. Od miasta oddzielony był sztuczną fosą. Na terenie Gródka odkryto wyraźne ślady osadnictwa z X(?), a z pewnością z XI-XIII wieku. W początku XIV w. (1312 r.) tutaj rozegrały się wydarzenia związane z buntem mieszczaństwa niemieckiego i czeskiego, któremu przewodził wójt Albert. Tutaj miała się znajdować siedziba współdziałającego z mieszczanami księcia opolskiego, który wedle tradycji „dom sobie obrał wójtowski, który zowią Gródek zabrał (ten teraz jest w dzierżeniu Grabiów z Tarnowa herbu Leliwa). Tamże i bramę i wieżę św. Mikołaja wystawił przeciw temu Gródkowi, na których obronę miał dla lepszego potem pokoju”. Po zwycięstwie Władysława Łokietka Albert został pozbawiony wójtostwa krakowskiego, a jego dom zburzono. Książę wzniósł zameczek „Gródek” (na miejscu obecnego kościoła i klasztoru Dominikanek). Fortyfikacja ta szybko utraciła na znaczeniu. Najstarszymi zachowanymi śladami zabudowy murowanej na Gródku są: brama od strony wschodniej (relikty widoczne w murach od strony Plant) wzniesiona na pewno przed r. 1305 pełniła równocześnie funkcję bramy miejskiej; jak również pozostałości gotyckiej budowli obronnej, zachowane w piwnicach zabudowań klasztornych. W roku 1312 przebito w murach obronnych miasta, tuż obok Gródka, po stronie północnej, bramę Mikołajską, a w 1331, od południa, bramę Nową. Połączono je ulicami: po stronie wschodniej, przechodzącą przez dawny teren Gródka (dzisiejsza ul. Na Gródku) i zachodniej, przebiegającą łukowato poza dawną fosą Gródka (dzisiejsze łukowate odcinki ulic Św. Krzyża i Mikołajskiej). W połowie XIV wieku nieregularny blok podzielono na wąskie działki.

Działka, na której wzniesiono obiekt hotelowy znajduje się w środkowej części bloku, była przecięta w poprzek dawną fosą. Pierwotna zabudowa to dwa domy frontowe, zapewne z drugiej połowy XIV wieku, które połączono w 1878 roku. Zapewne już od średniowiecza towarzyszyły im oficyny tylne.

Źródło: Projekt scenariusza muzeum archeologicznego na Gródku autorstwa mgr Bartłomieja Szmoniewskiego oraz mgr Anny Tyniec-Kępińskiej

Zdjęcia dokumentujące badania archeologiczne na terenie zespołu osadniczego Gródek

Fot. 1. Widok ogólny wykopu z odsłoniętymi fundamentami XI-wiecznymi

Fot. 2. Bruk z około połowy XIV w.

Fot. 3. Profil XI-wiecznego budynku mieszkalnego

Fot. 4. Relikty nowożytnego pieca browarniczego

Fot. 5. Przekrój XII-wiecznego paleniska

Fot. 6. Dzbanuszek z monetą w zrujnowanym piecu browarniczym

Zdjęcia dokumentujące badania archeologiczne na terenie zespołu osadniczego Gródek (fot. Piotr Markowski)

Fot. 1. Pisanka Kijowska z XII-XIII wieku (Obiekt wypożyczony przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa na wystawę: „Kraków w chrześcijańskiej Europie X-XIII w.”)

Fot. 2. Figurka jeźdźca z połowy XIII wieku

Fot. 3. Łyżwy kościane z XII wieku

Fot. 4. Hetka kościana z XII wieku

Fot. 5. Fragmenty płytek posadzkowych tzw. typu wawelskiego z połowy XII w.

Fot. 6. Fragmenty płytek posadzkowych tzw. typu wawelskiego z połowy XII w.

Fot. 7. Kafel nowozytny

Fot. 8. Naczynie gliniane z XV wieku

Fot. 9. Naczynia gliniane z XV w.

Fot. 10. Naczynia gliniane z XV w.

Fot. 11. Nowożytna fajka gliniana

Fot. 12. Przędliki z kamienia i łupku datowanie średniowiecze

Fot. 13. Ciężarek ołowiany

Fot. 14. Kościany detal mebla gotyckiego

Fot. 15. Przedmioty żelazne z badań 2004

Fot. 16. Podkowa z badań 2004